

PANK RY HANKINTAMENETTELYT- TOIMIKUNTA

Aika 4.9.2019 klo. 9.00 alkaen

Paikka Väylävirasto Pasila ja Skype

Osallistujat

Tuula Smolander	Jyväskylän kaupunki, puheenjohtaja
Tero Ahokas	VAR ELY, vt. puheenjohtaja
Mikko Rekola	Asfalttikallio Oy
Petri Sikanen	GRK Road Oy
Asko Seitamo	Helsingin kaupunki
Heikki Jämsä	INFRA ry
Kari Holma	LAP ELY
Ville-Veikko Jäppilä	NCC Industry Oy
Marko Sallinen	Nynas Oy
Kim Niemelä	Skanska Industrial Solutions Oy
Pirjo Kuula	Tampereen Yliopisto
Katri Eskola	Väylävirasto
Henri Väisänen	YIT Teollisuus Oy
Atte Lyytikäinen	YIT Teollisuus Oy
Kai Kelola	YIT Teollisuus Oy
Jukka Kirjavainen	Infrac Oy
Ossi Saarinen	Väylävirasto
Päivi Turkki	Mikkeli
Sami Horttanainen	NCC Industry Oy, sihteeri
Rami Muotka	Elfving Signum Oy, poissa
Mika Kortene	INFRA ry, poissa
Niklas Nevalainen	KAS ELY, poissa
Markus Simonen	KES ELY, poissa
Erkki Immonen	Kouvolan kaupunki, poissa
Maini Väisänen	Mikkelin kaupunki, poissa
Harri Spoof	Ramboll CM Oy, poissa
Timo Mäki	Super Asfaltti Oy, poissa
Ville Alatyppö	Stara, vieras
Matti Heino	Infratek, vieras

1. Kokouksen avaus, järjestäytyminen ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja Tuula Smolander avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Kokouksen todettiin olevan ensimmäinen uudistetun hankintatoimikunnan kokous, jossa paikalla olivat entisten hankintatoimikunnan ja asiakirjatoimikunnan edustajat. Todettiin jäsenet ja kokous päätösvaltaiseksi.

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Kokouskutsun työjärjestys hyväksyttiin.

3. Asiakirja- ja hankintatoimikuntien yhdistymisen tausta ja tavoite, PANK ry hallituksen pj. Ville Alatyppö

Ville kertoi toimikuntien yhdistymisen taustalla olevan tarve kehittää hankintoja kokonaisuutena valtion urakoissa ja kuntapuolella. Pyritään mm. parantamaan tiedonvaihtoa, jakamaan kokemuksia, laatimaan yhteisiä hankintaoppaita ja kehittämään hankintaosaamista.

Ville kehotti ryhmää tekemään huolellisen nykytilaselvityksen ja laatimaan toimintasuunnitelman sen pohjalta. Haasteena on suuret eroavaisuudet valtion ja kuntien hankintamenettelyissä.

4. Tilannekatsaus valtion päällystehankintoihin, Katri Eskola

- Taustaa:
 - o Toimintaympäristö haasteellinen, huonokuntoisten teiden määrä on jyrkässä kasvussa (myös päätiet vuodesta 2017 alkaen).
 - o Tavoitteena on pitää yllä n. 20.000 km päätieverkkoa tyydyttävässä kunnossa. Liikennesuoritteesta n. 85% kohdistuu tälle verkolle.
 - o Päätiestön ylläpidossa keskeistä on mm. nastarengaskestävyyden, tasalaatuisuuden ja CO₂-päästöjen hyvä hallinta ja kehittäminen.
 - o Alemmalle tieverkolle ei riitä rahaa uudelleenpäällystykseseen, vaan siellä keskitytään päällystapaikkauksiin ja mm. kuivatuksen parantamiseen.
- Päällysteiden hankinnoista:
 - o Väylä mittaa päätieverkon säännöllisesti vuosittain, jonka perusteella laaditaan päällysteohjelmat ja suunnitelmat sekä kilpailutetaan urakat.
 - o Päähankintamalli on kokonaisurakka (1. vuotiset), takuu-aika 3 vuotta. Lisäksi on paikkausurakoita kumppanuusmallin tyyppisesti.
 - o Olemassa on myös kumppanuusmalli (4-6 vuotta) ja palvelusopimusmalli (10-12 vuotta), joskin niitä ei tällä hetkellä aktiivisesti käytetä.
 - o Väylä pyrkii noudattamaan vuosikelloa hankinnoissa, mutta usein tähän tuo haasteita se, että tulevan vuoden rahoitus myönnetään liian myöhään.
 - o Viime vuosina on otettu hankintamalliksi DHJ (dynaaminen hankintajärjestelmä, täysin sähköinen prosessi), jonka avulla on pystytty

MUISTIO

nopeuttamaan kilpailutuksen läpimenoa. Uusi DHJ otetaan käyttöön vuoden 2020 alusta. DHJ-menettelyä käytetään ns perusurakoissa, mutta sitä ei käytetä paikkausurakoissa eikä ns koostevalintaurakoissa.

- DHJ:ssä erillistoimeksianto tarkoittaa yhtä kohdetta tai päällystysurakkaa.
- DHJ on tuonut lisää yhtenäisyyttä asiakirjoihin ja helpottanut kilpailutuksen hallinnointia.
- Väylä käyttää tarjouspyyntöasiakirjoissa yhteisiä asiakirjoja ja lisäksi erillistoimeksiantokohtaisia asiakirjoja. Sähköinen menettely on lisännyt hankintaprosessin nopeutta olennaisesti.
- Myös urakoitsijoiden mielestä menettely on tuonut mukanaan joustavuutta, nopeutta ja selkeyttä tarjouslaskentaan.
- ELY-keskuksissa on tulossa käyttöön HHJ (hankintojen hallintajärjestelmä), joka on osa päällysteiden hankintaprosessin digitalisointia.
- Katri esitteli esimerkin Väylän käyttämästä kohdesuunnitelmasta, jossa tilaaja on määrittänyt toimenpiteet ja antanut arvioidut työmäärät.
- Urakoitsija antaa jokaisesta kohteesta kokonaishinnan. Urakan voittaa halvin kokonaishinta, ns halvin nurkkasumma.
- Urakat ovat perusteeltaan KU-urakoita, jossa urakoitsija vastaa mm. toteutuneesta laadusta. Tilaaja vastaa toiminta- ja laatusuunnitelman toiminnan valvonnasta ja tekee pistokokeita.
- Väylän tavoitteena on kehittää hankintaprosessin tehokkuutta digitalisoimalla prosessi. Tavoitteena on saada tieto liikkumaan rajapintojen kautta, jolloin voidaan paremmin hyödyntää prosessin osissa syntyvää dataa. Väylä on laatinut digitalisaatiolle tiekartan vuosille 2018-2023, jossa on määritelty kehittämisen askelmerkit.
- Hankintoja kehitetään jatkuvasti hankintaverkossa (5-6 krt/vuosi), jossa jäsenenä on edustajat Väylästä ja eri ELY-keskusten hankinnoista vastaavat. Ryhmän alaryhmänä toimii asiakirjaryhmä, joka vastaa tarpeellisista kehitystoimenpiteistä.
- Ossi Saarinen kertoi Väylällä olevan tiekartta myös päällysteiden ympäristöasioiden kehittämiseen vuosille 2019-2025. Suunnitelmissa on ottaa päästöt mukaan urakoiden ratkaisuperusteiksi. Ensi vaiheessa pyritään kehittämään laskentatyökalu päästöjen laskentaan.

5. Tilannekatsaus kuntien päällystehankintoihin, Matti Heino

- Taustaa:

- Kuntia on nykyisin 311 kpl, eli kuntatilaajia on lukumääräisesti erittäin paljon. Yli 100.000 asukkaan kuntia on vain 9 kpl, näissä on hyvää päällysteosaamista. Ylipäätään asfaltti- ja hankintaosaaminen vaihtelee erittäin paljon kuntien välillä.
- Päätöksenteko on kuntakohtaista, mikä tekee yhtenäistämisen erittäin haasteelliseksi.
- Kuntaliitto on yhteinen ´edunvalvoja´ mutta ei ole kuitenkaan pystynyt ottamaan merkittävää roolia kuntahankintojen kehittämisessä.
- Tuula sanoi kunnissa olevan liian vähän tietoa katuverkkonsa nykytilasta ja tarvittavista kunnostustarpeista. Lisäksi kunnissa ei ole osaamista kaikista hankintamenettelyistä esim. DHJ.
- Lisäksi alalta on hävinnyt osaamista perustoimenpiteiden tekemisestä, erityisesti paikkauksista.
- Tuula peräänkuulutti myös urakoitsijoilta vahvempaa kyseenalaistamista kuntatilaajien asiakirjoihin ja niissä esiintyviin puutteisiin. Pitäisi vaatia kunnollisten asiakirjojen käyttöä, jotka ovat olemassa ja käyttövalmiina.

MUISTIO

- Matti totesi keskeisen haasteen liittyvän yhtenäisten asiakirjojen käyttöönottoon – miten kuntatilaajat saadaan ymmärtämään hyvien asiakirjojen hyödyt, ja miten heitä voitaisiin auttaa käyttöönotossa?
- Matti: Käytetyt urakkamuodot
 - Pääosin käytössä on 1-2 vuotinen yksikköhintaurakka. Tilaaja tekee ohjelman (kunto/rahoitus).
 - On myös kehitetty ns yhteistoimintaurakka-malli (5-7vuotta), mutta sitä ei ole kunnissa käytetty.
- Käytössä olevat urakka-asiakirjat
 - Kuntaliitto ja PANK ry ovat laatineet asfalttiurakan hankintaan hyvän asiakirjakokonaisuuden, mutta useimmilla kunnilla on kuitenkin käytössään omat vanhat asiakirjansa.
- Urakan ratkaisuperusteet ja tarjoustietojen julkisuus
 - Yleensä tarjoukset vertaillaan 1. vuoden määrillä
 - PANK asiakirjapohjiin ei ole vielä täydennetty uutta tulkintaa tarjousten hintatietojen julkisuudesta. On tosin huomattu, että vielä tällä hetkellä on vallalla erilaista tulkintaa hankintalain hengestä.

6. Keskustelu ja päätökset toimikunnan työn tavoitteista

- Keskeiset asiakasryhmät ovat valtio, kunnat ja osin myös teollisuus. Toimikunnan tehtävänä on miettiä hankintamenettelyihin liittyviä kehitystoimenpiteitä kaikkiin asiakasryhmiin.
- Todettiin suurimpana haasteena olevan kuntien hankintojen kehittäminen, johon toimikunnan tulee kiinnittää aluksi päähuomio.
- Suurimpana haasteena pidettiin kuntatilaajien osaamisen kehittämistä ja kannustamista PANK ry laatimien asiakirjojen käyttöön. Keinoina voisivat tulla kyseeseen mm:
 - Hankintaoppaan laatimiseen kuntatilaajille.
 - PANK ry:n järjestämä video-koulutuskampanja, joka on alustavasti suunniteltu toteutettavaksi v. 2020 alkupuolella. Sähköiselle sivustolle voidaan laatia ohjeistusta ja linkkejä keskeisiin asiakirjoihin.
- Jatkotoimenpiteet:
 - Yritykset voivat esittää uusia jäseniä toimikuntaan, nimet voi lähettää tiedoksi Sami Horttanaiselle.
 - Heikki selvittää, saadaanko toimikunnalle perustettua Infran kautta Teams-sivusto, jota voidaan jatkossa käyttää ryhmän keskustelukanavana ja materiaalin säilytyspaikkana.
 - Väylävirasto lupasi välittää kaikki hankintoihin liittyvät raportit ja muut saadut kokemukset toimikunnan käyttöön.
 - SKTY (Suomen kuntatekniikan yhdistys) saattaisi olla yksi mahdollinen väylä edistää hankintaosaamista kunnissa. Asiaa tutkitaan.
 - Sovittiin, että Tuula selvittää tapaa saada kattava yhteystietolista kuntakentän keskeisistä päällystetilaajista. Yhteystietojen avulla päästäisiin edistämään mm sähköisen koulutuksen järjestämisestä.
 - Seuraava kokousajankohta sovitaan myöhemmin.

7. Muut asiat

Ei muita asioita

4.9.2019 Helsingissä,

Sami Horttanainen

LIITTEET	Alustuspuheenvuorojen esitykset 2 kpl
JAKELU	Työpajan osallistujat Toimikunnan jäsenet
TIEDOKSI	Tarja Hellström